

ГРИЦЕНКО

Антон Вадимович
Lineavg@gmail.com

УДК 368.034:330.74

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ
СТІЙКОСТІ ТА
ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ
СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

ЩЕРБАНЬ

Павло Павлович
psherban@alliancebank.org.uaздобувач, Національна
академія управлінняMETHODOLOGICAL PRINCIPLES OF
PROVIDING FINANCIAL STABILITY
AND CAPACITY OF THE INSURANCE
COMPANYЧлен Наглядової Ради ПАТ
"БАНК АЛЬЯНС"

Стаття присвячена визначенню підходів по забезпеченню фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії на основі систематизації моделей та методів ідентифікації та оцінки ризику. В статті приведена характеристика методів управління фінансовим ризиком на макрорівні та калькуляція нормативного та фактичного запасів платоспроможності страховика.

Статья посвящена определению подходов по обеспечению финансовой устойчивости и платежеспособности страховой компании на основе систематизации моделей и методов идентификации и оценки риска. В статье приведена характеристика методов управления финансовым риском на макроуровне и калькуляция нормативного и фактического запаса платежеспособности страховщика.

The article is devoted to the definition of approaches to financial stability ensuring and solvency of insurance company based on systematization of models and methods of risk identification and risk assessment. The article describes the characteristics of financial risk management methods at the macro level and the calculation of normative and actual stocks of insurer solvency.

Ключові слова: фінансова стійкість, управління фінансовим ризиком, нетто-активи, запас платоспроможності, макрорівень

Ключевые слова: финансовая устойчивость, управление финансовым риском, нетто-активы, запас платежеспособности, макроуровень

Keywords: financial stability, financial risk management, net assets, solvency margin, macro level

ВСТУП

Упередженість класичних поглядів стосовно практичної імплементації заходів із задоволення клієнтських потреб в умовах убезпечення їх ризиків, що передбачає очікування у часовому проміжку для визначення ефективності заходів з покращення управління видами страхових ризиків.

Основа увага приділяється міжнародним організаціям з регулювання страхової діяльності таких як EVA, які вказують на появу змішаних видів ризику та трансформації внутрішніх ризиків страховиків, що характерні для вітчизняного ринку.

Такі науковці, як Ткаченко Н.В., Вовчак О.Д., Вітлінський В.В., Харченко В.О., Белова І.В., Єрмошенко А.І., Кузьменко О.Г., Величко Є.О. та інші недостатньо чітко виписують методологічні засади забезпечення фінансової стійкості страховика при управлінні ризиками в ході діяльності.

МЕТА РОБОТИ полягає у систематизації підходів до забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності страхової компанії на основі діагностики ризиків її діяльності та калькуляції запасів її платоспроможності

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних

видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та Міжнародні стандарти регулювання та діагностики страхової діяльності.

При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення вимог до фінансової стійкості та ризик-менеджменту страхових компаній.

РЕЗУЛЬТАТИ

У класичній інтерпретації страхові зобов'язання фінансових посередників інтерпретуються до розгляду такими, що дорівнюють сумі страхових резервів, які страховик формує у відповідності до нормативних вимог та мають назву нетто-активами.

Ткаченко Н.В. в ході проведення критичного аналізу понять фінансової стійкості страхової компанії (СК) дає визначення як стан побудови та руху її дебетових і кредитових грошових потоків, при якому страховик спроможний оперативно виконувати свої зобов'язання за негативного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів по убезпеченню ризиків. Паралельно менеджмент СК для забезпечення вимог фінансової стійкості повинен:

1) виконувати зобов'язання на протязі періоду, який може виходити за межі строків дії та змішаних видів ризиків по укладеним договорам страхування;

2) проводити забезпечення адаптацію своїх нормативних показників до факторів загрози та здійснювати провадження до бажаного результату;

3) провадити варіативний аналіз змін до коливань ризикового середовища та інших передбачуваних обставин;

4) використовувати нові інструменти та методики розвитку компанії на основі зростання обсягів вільних резервів, прибутковості та капіталізації [4].

Посідання фінансова стійкості окремих СК та фінансова стійкість страхової системи в залежності від постановки нових видів ризиків на ринковому рівні є пов'язаними та взаємодоповнюючими субстанціями, які потребують опера тикни методик управління на різних рівнях.

В. Харченко у своєму дослідженні запропонував класифікацію методів управління кредитними ризиками на мікрорівні в частині доповнення методів управління фінансовим ризиком та хеджуванням, яке проводиться за допомогою забезпечених та незабезпечених кредитних деривативів. Даний підхід дозволить диверсифікувати інструменти управління кредитним ризиком на рівні портфеля клієнтів СК у співпраці з банками, зокрема при страхуванні фінансових ризиків при гарантіях туроператорів ІАТА.

Введемо поняття зважених нетто-активів, що зважені на похибку від раптових збиткових операцій не врахованих андеррайтингом, очікуваний рівень ризику та прогнозне значення списання резервів під видаткові операції для страхових виплат у майбутньому.

Ключовим принципом дотримання СК платоспроможності та ефективності діяльності є перевищення фактичного запасу платоспроможності над розрахунковим нормативним значенням платоспроможності. Проведемо розрахунок фактичного та нормативного запасу платоспроможності СК у табл. 1.

Ключовими ситуаціями коли ризик становить найбільшою загрози у ході діяльності суб'єкта господарювання є ситуація коли проходить відворот інвесторів та спричиняються раптова критична операція. Множина результатів відповідає теорії обставин та формує так званий масив сценаріїв розвитку підприємства з урахуванням впливу середовищ [1-2].

Позначену необхідність управління фінансовим ризиком на макрорівні та мікрорівні, можливо виокремити на два рівні менеджменту: національний та міжнародний рівні. Методи по управлінню фінансовим ризиками класифікуємо на макро- та макрорівнях окремо, розглянувши спочатку методику на макрорівні у табл. 2.

Таблиця 1

Калькуляція нормативного та фактичного запасів платоспроможності СК [2]

Фактичний запас платоспроможності СК	Нормативний запас платоспроможності СК	
Вирахування із вартості активів СК суми нематеріальних активів і сукупних зобов'язань	Множення суми страхових премій за попередні 12 місяців на 0,18	Множення суми страхових виплат за попередні 12 місяців на 0,26
$HA_t = ZA_t - HMA_t - CZ_t$	$NЗП_{(СП)} = ((СП_t - (СПП_t \cdot 0,5)) \times 0,18$	$NЗП_{(СВ)} = ((СВ_t - (СВП_t \cdot 0,5)) \times 0,26$
HA_t – нетто активи ZA_t – загальна сума активів HMA_t – нематеріальні активи за період CZ_t – сума зобов'язань	$СП_t$ – сума страхових платежів за t період $СПП_t$ – сума страхових платежів, направлених на перестраховування за період	$СВ_t$ – сума страхових виплат за t період $СВП_t$ – сума страхових виплат, що компенсується перестраховиками за період

Таблиця 2

Характеристика методів управління ризиком на макрорівні [3]

Методи по управлінню	Міжнародний рівень	Внутрішній рівень
Опосередковане хеджування ризику за присутності третьої сторони (материнської компанії та міжнародних фін. посередників)	фінансово-інформаційну взаємодію учасників міжнародного кредитного ринку	формування інтегрованого фінансово-інформаційного простору
Інформаційно-факторологічна база щодо прийняття управлінського рішення по запобіганню ризику	міжнародні кредитні рейтинги та відкрита аналітика	Національні кредитні рейтинги та закрита аналітика компаній
Акцептування вимог за ризиком у розрізі фінансових донорів	міжнародні стабілізаційні фонди під кредитні ризики транснаціональних страхових груп, зокрема банкоцентричних	регулювання рівня кредитного ризику через встановлення обов'язкових нормативів по клієнтам груп пов'язаних компаній
Гарантійне відшкодування витрат за спеціалізованими операціями	Світові страхові резервні фонди з підтримки надзвичайних ситуацій	створення державних гарантійних фондів
Пруденційний нагляд за діяльністю СК	Імплементация норм міжнародного страхового товариства по забезпеченню ефективних методик управління фінансовим ризиком	Нацкомфінпослуг з очікуваним переходом повноважень до НБУ
Нормативно-законодавче налаштування страхової системи	Лобіювання законопроектів по монополізації страхового ринку транснаціональними страховими групами	Перерозподіл внутрішнього ринку за клієнтським портфелем, за рахунок тендерного та адміністративного регулювання

Розглянута класифікація управління кредитним ризиком на макrorівні з урахуванням особливостей вітчизняного страхового ринку та досліджень на базі функціонування Базельського комітету та практики застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) оснований на світовій практиці країн лідерів та представників пострадянського простору, дає змогу сфокусувати теоретико-практичні узагальнення та методологічні підходи по дотриманню страховиком нормативів фінансової стійкості та забезпечення платоспроможності [3].

Формування фінансово-інформаційної взаємодії для страховиків є ключовим аспектом ризик менеджменту на міжнародному рівні, основною завданням якого є системний уніфікований підхід до ідентифікації, прогнозування та методик оцінки фінансових ризиків, а також створення інтегрованого фінансово-інформаційного простору (на базі МСФЗ) з метою спрощення процедури оцінювання фінансового ризику в різних країнах світу.

Стратегічне бачення вітчизняних СК по управлінню ризиками зачасти не співпадає з принципами та стандартами діяльності міжнародного ринку [5].

Особливості ризиків СК, зокрема внутрішніх та транзакційних, є неприйнятними для світового досвіду, що з одного боку не може сприяти уніфікації методик та принципів страхової діяльності, а з іншого боку розробці єдиних системних підходів до управління фінансовими ризиками [4].

Серед загальноприйнятих моделей оцінки та управління ризиками особливого місця та розгляду у контексті дисертаційного дослідження по управлінню ризиками страхових компаній заслуговують наступні моделі та методичні підходи: модель Альтмана, модель Марковіца, індексна модель Шарпа, модель Фулмера, модель Чессера, міжчасова модель ціноутворення Шенкена, модель формування ефективного клієнтського портфеля, галузева трифакторна модель Фама та Френча, модель ризику під капіталом.

Серед зарубіжних методик по управлінню ризиками суб'єктів господарювання варто розглянути ряд методичних підходів, серед яких: коефіцієнтний аналіз, методика аналізу доцільності витрат, метод Ліса, методику CART, методику Credit-Men, метод управління резервною позицією, метод сек'юритизації страхового портфелю.

Для вітчизняного страхового ринку базовими етапами з управління фінансовими ризиками є ідентифікація, оцінка, імплементація управлінських заходів впливу, послід контроль з оперативним втручанням.

Підходи по формуванню ієрархічних рівнів дають змогу групувати результати факторного аналізу, які впливають на фінансові ризики, відповідно до об'єкту впливу.

Даний захід дає можливість раціонального вибору методик та моделей управління ризиком для ефективного управління похідних видів ризиків на будь-

якому з рівнів, серед яких виділено внутрішньоринковий та міжнародний рівні, рівень окремих страхових угод та портфелю зобов'язань.

Перетин зон утворює змішані композитні методики, придатні для використання, що у свою чергу створює ризик розсіювання та проходить процес коваріації між ризиками відображаючи обсяг стандартних відхилень від середньостатистичних даних по даному виду ризику.

Порівняння очікуваної дохідності від ризикових операцій та рівня ризику від страхової чи фінансово-господарської операції дає можливість оцінити міру компенсації оперативного ризику тим самим встановивши граничні межі стійкості проекту, як точки накопичення беззбитковості.

ВИСНОВКИ

Сформовані методичні засади по забезпеченню платоспроможності та фінансової стійкості СК вказують на першочергову ефективність методів управління фінансовим ризиком на макrorівні та обчисленням різниці нормативного та фактичного запасів платоспроможності СК.

У статті запропоновано введення терміну зважених нетто-активів, що включають похибку від раптових збиткових операцій не врахованих андеррайтингом, очікуваний рівень ризику та прогнозне значення списання резервів під видаткові операції для страхових виплат у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Єрмошенко А.М. Показники оцінювання динаміки розвитку інтеграції у контексті створення механізму інтеграції страхових компаній з банками в Україні / А.М. Єрмошенко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2012. – № 2 (18). – С. 131–135.
2. Пікус Р.В. Управління фінансовими ризиками: навч. посібник. / Р.В. Пікус. – 2-ге вид., виправл. – К.: Знання, 2011. – 598 с.
3. Ткаченко Н.В. Капіталізація як фактор укріплення фінансової стійкості страхової компанії / Н.В. Ткаченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2008. – № 1. – С. 136–141.
4. Ткаченко Н.В. Підходи до класифікації та управління ризиком фінансової стійкості страхової компанії / Н.В. Ткаченко // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2009. – № 3(6). – С. 227–231.
5. Харченко В.О. Методи управління кредитним ризиком на макроекономічному рівні / В.О. Харченко // Міжнародна науково-практична конференція «Пошук ефективних механізмів господарювання в контексті сучасної економічної теорії»: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. - Одеса: ОНУ, 2014. – Ч. 2. – С. 95-99.